

Overlast door bomen

OVERLAST DOOR BOMEN

Soms ondervinden mensen overlast van bomen. Bijvoorbeeld door overhangende takken, plak door bladluizen in bomen, vogeluitwerpselen, schaduw op zonnepanelen, minder licht in huis, hooikoorts, allergische reacties en 'afval' van bomen. Veel van deze overlast hoort erbij, en wat de een als ondraaglijk ervaart ziet de ander als acceptabel. Met andere woorden: niet elke vorm en mate van hinder is onrechtmatig. Meestal waarderen inwoners de aanwezigheid van bomen juist. Schade als gevolg van aanwezige bomen wordt meestal opgevat als 'algemeen risico'. De gemeente hanteert een terughoudend kapbeleid als inwoners overlast ervaren, er moet sprake zijn van aantoonbare schade of hinder. En dat is juist in veel gevallen niet objectief vast te stellen.

Kapverzoeken van inwoners voor bomen die zijn aangemerkt als beschermwaardige boom, structuurboom of potentieboom worden niet gehonoreerd. In het gemeentelijk beleid is bepaald dat alleen de gemeente hierover kan beslissen.

Voor bomen die niet zijn aangemerkt als beschermwaardige boom, potentieboom of structuurboom kunnen inwoners de gemeente verzoeken deze te kappen (mits tenminste twee derde van de bewoners van de betreffende straat het daarmee eens is).

Het bomenbeleid bepaalt dat beschermwaardige bomen alleen met een kapvergunning kunnen worden gekapt.

Bijlage VI beschrijft hoe de gemeente Alphen aan den Rijn omgaat met klachten over bomen.

Bij het beheren van het openbaar groen hanteert de gemeente de algemene uitgangspunten voor klant- en vraaggericht werken. Deze aanpak in het groen en met bomen leidt tot meer tevredenheid bij de inwoners, is de ervaring.

Er zijn twee soorten situaties waarin bewoners en beheerders direct contact met elkaar hebben: bij aanpassingen aan het groen in woonstraten (reconstructies) en bij het al dan niet kappen van bomen.

Voor deze en andere situaties hebben de beherende afdelingen uitgangspunten geformuleerd, waarbij een balans is gevonden tussen het individuele belang van de bewoner(s) en het algemene belang van het openbaar groen in de gemeente. Deze uitgangspunten staan beschreven in Bijlage VII.

Het cyclisch beheer in de gemeente voorkomt de meeste klachten. Cyclisch beheer houdt in dat alle bomen eens in de drie jaar worden beoordeeld. Daarbij wordt gekeken of beoordeeld of er werkzaamheden aan de boom moeten worden verricht, die vervolgens worden uitgevoerd.

Wat gaat de gemeente doen?

- Een zo groot mogelijk deel van de overlast door bomen verminderen door middel van cyclisch bomenbeheer.

Belang en waarde van bomen

BELANG EN WAARDE VAN BOMEN

Bomen zijn belangrijke elementen in de leefomgeving van de stad. Mensen associëren bomen met natuur, ze bieden verkoeling, leveren een positieve bijdrage aan de waterhuishouding, zijn belangrijk voor dieren en vormen een beeldbepalend onderdeel van de openbare ruimte. Bomen zijn van groot belang voor de gemeente en haar inwoners. De gemeente werkt daarom mee aan I-Tree, dat al deze baten vertaalt in euro's. Ook omarmt de gemeente Alphen aan den Rijn het initiatief Tiny Forest van IVN Nederland. Dit project laat zien dat het ook bij ruimtegebrek in de openbare ruimte mogelijk is om een groene leefomgeving te creëren.

I-Tree

De gemeente Alphen aan den Rijn werkt mee aan de pilot **I-Tree**, een softwarepakket waarmee de baten van bomen voor de omgeving worden berekend. De gemeente geeft daarmee gehoor aan een oproep van Stadswerk en het VHG.

Bomen worden steeds meer ingezet als klimaatadaptieve bijdrage in de openbare ruimte. Een uitvoerbare duurzaamheidsgedachte. Bomen dragen bij aan bijvoorbeeld hemelwaterregulering, afvang van vervuilende stoffen en energiebesparing door schaduwwerking. I-Tree drukt, op basis van wetenschappelijk onderbouwde berekeningen, deze baten uit in euro's. Zo kunnen bomenbeheerders en beleidsmakers gerichte keuzes maken bij boomgerelateerde vraagstukken. Bijvoorbeeld de keuze tussen het wel of niet verplanten, of de vraag welke boomsoort het meest geschikt is voor een bepaalde toepassing. Ook kunnen bomenbeheerders en beleidsmakers met behulp van I-Tree in de taal van 'harde valuta' over bomen communiceren. De gemeente Alphen aan den Rijn sluit zich aan bij deze Nederlandse pilot om zo uitvoering te geven aan het ontwikkelen van tools waarmee

onderbouwde uitspraken kunnen worden gedaan over bijvoorbeeld CO₂-compensatie. Eind 2017 wordt de pilot afgerond en worden de conclusies en lessen hieruit verwerkt.

Meer informatie: itreetools.org

Tiny Forest

Regelmatig is er ruimtegebrek in de openbare ruimte. Er kunnen dan bijvoorbeeld niet altijd evenveel bomen worden teruggeplant, omdat niet aan de randvoorwaarden kan worden voldaan voor een goede groeiplaats. Met Tiny Forests is het mogelijk om met weinig ruimte toch een groene leefomgeving te creëren.

Een Tiny Forest is een gebiedje van ongeveer 300 m², 30 keer dichter begroeid en tot 100 keer biodiverser dan een traditionele bosplantsoenen. Het is in feite een dichtbegroeid, inheems bos ter grootte van een tennisbaan. Een Tiny Forest prikkelt de nieuwsgierigheid en geeft mensen de kans de natuur in de eigen leefomgeving te ontdekken.

Veel Tiny Forest-projecten worden opgestart samen met scholen en vrijwilligers. Een vorm van groene participatie.

Bij de aanleg van een Tiny Forest worden inheemse boomsoorten geplant, die weer veel insecten en vogels aantrekken. Tiny Forests geven een positieve impuls aan de waterbergingscapaciteit van een gebied, verbeteren de luchtkwaliteit en bestrijden hittestress.

De gemeente omarmt dit initiatief en wil zich samen met inwoners, onderzoeksinstituut Alterra en IVN Nederland inzetten om Tiny Forests aan te leggen.

Meer informatie: ivn.nl/tiny-forest-nl

Wat gaat de gemeente doen?

- Participeren in het landelijke I-Tree programma de komende beleidsperiode.
- Aansluiten bij het project Tiny Forest van IVN Nederland en participatie van inwoners daarbij faciliteren.

Communicatie over bomen

COMMUNICATIE OVER BOMEN

De gemeente Alphen aan den Rijn heeft een aantal enquêtes uitgezet over het nieuwe bomenbeleid. Hieruit kwam naar voren dat de inwoners van de gemeente behoefte hebben aan meer informatie over de bomen in de gemeente. Hoe beschermt de gemeente haar bomen? Hoe worden de bomen beheerd? En hoe past de gemeente bomen in de leefomgeving toe? De enquête heeft ook uitgewezen dat de gemeentelijke website de aangewezen plek om over de bomen te communiceren. De gemeente heeft de ambitie om samen met een Bomenpanel te bepalen hoe en wat er nog beter gecommuniceerd kan worden.

Op dit moment informeert de gemeente haar inwoners over wegwerkzaamheden in en rond de gemeente Alphen aan den Rijn. Het is van belang dat ook andere zaken in relatie tot bomen goed worden gecommuniceerd, zoals beleid, beheer en onderhoud, het verlenen van kapvergunningen en hoe de gemeente omgaat met boomziekten en -aantastingen.

Dit moet nog verder ontwikkeld. De gemeente zal dit nader uitwerken, samen met het Bomenpanel.

Web-app

Gegevens over bomen in onze gemeente zijn te vinden in de web-app [Bomen- en groenspotter](#). Op deze kaart is bijvoorbeeld te zien welke bomen waar staan en welke bomen beschermwaardig zijn.

Bomenpanel

Het Bomenpanel bestaat uit een groep inwoners van de gemeente die zich betrokken voelen bij de bomen en graag willen meedenken over de toekomst van de bomen in de gemeente (zie Bijlage VIII). Een Bomenpanel draagt ook aan bij aan heldere communicatie vanuit de gemeente, die aansluit bij de behoefte van de inwoners.

Educatie

De gemeente stimuleert kennisontwikkeling over natuur en werkt daarin samen met Avifauna, de Groene Golf en het Archeon (bijen). Jeugdeducatie is een belangrijk onderdeel hiervan, waarbij de boom een van de hoofdrollen speelt.

'Groene gemeente met lef'

Samen met haar inwoners geeft de gemeente Alphen aan den Rijn extra aandacht aan de bomen in de gemeente. Zo vestigt de gemeente de aandacht op bijvoorbeeld bijzondere bomen in het stadshart, het Berkenarboretum, de 'Indian Summer-laan' en het Boomkwekerijmuseum, mooie voorbeelden die de gemeentelijk ambitie bezegelen.

De gemeente wil zich rond bomen verbinden met haar inwoners door heldere communicatie. Dit uit de gemeente door een Bomenpanel in te stellen en door inwoners ruimte te geven voor inspraak bij reconstructies. Ook de totstandkoming van deze Beleidsnotitie Bomen, een professioneel beleidsdocument, is een belangrijke drager.

Zo laat de gemeente zien een 'Groene gemeente met lef' te zijn én zorg te dragen voor klimaat en natuur.

Wat gaat de gemeente doen?

- Heldere informatie over bomen ontsluiten via een website.
- Informatie over het totale bomenbestand digitaal ontsluiten zodat het voor iedereen inzichtelijk is.

BIJLAGEN

- I. Groenstructuurkaarten
- II. Wettelijke kaders
- III. Herplant
- IV. Procedure vergunningsaanvraag
- V. Protocol boomziekten en aantastingen
- VI. Vormen van overlast door bomen
- VII. Bewoners en bomen
- VIII. Bomenpanel
- IX. Rapportage en Speerpunten
Bomenbeleid i&o research

Documenten op de gemeentelijke website

[De Alphense Lijn](#)

[Groenbeleidsplan](#)

[Groenstructuurplan](#)

[Lijst beschermwaardige bomen:](#)

[Deel 1](#)

[Deel 2](#)

[Beheerkwaliteitsplan](#)

[Informatie over het bomenbestand:](#)

[Web_app](#)

Alphen aan den Rijn

Colofon

Oktober 2017
Bomenwacht Nederland (BW)

Projectteam
Niek van 't Wout
Susanne Driessen (BW)
Sabine Roelofs (BW)

Foto's
Stg. Growing Air Foundation
Leora Rosner
Korte Koningsstraat 16c
1011 GA Amsterdam
06 11 20 11 99

Fotocredits
Voorpagina: Dendro man
p 4: Picasso cubism
p 7: The scream
p 10: Old alien
p 12: Dendro knit
p 15: Tree oyster twins
p 17: Lower-case (a tree's own graffiti)
p 19: Woodpecker
p 22: Silhouette of a man
p 26: Parrots eye

